

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Zeničko-dobojski kanton
OPĆINA VAREŠ
OPĆINSKO VIJEĆE**

P R O G R A M

RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA ZA PODRUČJE OPĆINE VAREŠ

Vareš, ožujak / mart 2011.godine

SADRŽAJ

UVOD

1. Organiziranje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje
2. Zaštita od zemljotresa
3. Zaštita od poplava i podzemnih voda
4. Zaštita od klizišta
5. Zaštita od snježnih nanosa
6. Zaštita od vjetrova, grada i suše
7. Zaštita od epidemije zaraznih bolesti
8. Zaštita od biljnih zaraznih bolesti
9. Zaštita od stočnih zaraznih bolesti
10. Zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava
11. Zaštita od prometnih nezgoda
12. Zaštita od požara, eksplozije i drugih havarija
13. Zaštita okoliša od nafte i naftnih derivata
14. Zaštita okoliša od kontaminacije

U V O D

Programom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća za područje općine Vareš, određuju se ciljevi, politika i strategija zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća za period od narednih 5 (pet) godina.

Program se sastoji od :

1. Procjene ugroženosti od : zemljotresa, poplava, klizišta, snježnih nanosa, vjetra, grada i suše, epidemije zaraznih bolesti, stočnih zaraznih bolesti, biljnih zaraznih bolesti, saobraćajnih nezgoda, požara, eksplozija i drugih havarija, nafte i naftnih derivata, energetskih postrojenja i kotlovnica, kontaminacije (u daljem tekstu : pojedine prirodne i druge nesreće).
2. Podataka o stanju organiziranja i provođenja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.
3. Smjernica za organiziranje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje.
4. Podataka o stepenu zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.
5. Zadataka i načina organiziranja zaštite i spašavanja za pojedine prirodne i druge nesreće.
6. Preventivnih mjera zaštite i spašavanja koje će se provoditi za pojedine prirodne i druge nesreće.
7. Izvora financiranja, organizacije i funkcioniranja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.

Sve navedene pojave iz procjene ugroženosti teritorije općine Vareš, mogu na različit način i s različitim intenzitetom, dimenzijama i posljedicama ugroziti ljude i materijalna odnosno društvena dobra na području općine.

Stoga je potrebno najšire angažiranje svih subjekata društva u poduzimanju mjera na sprečavanju opasnosti, odnosno mjera za otklanjanje posljedica izazvanih djelovanjem tih nepogoda.

Zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća obuhvata:

- mjere za sprečavanje opasnosti
- mjere za otklanjanje posljedica

Mjere za sprečavanje opasnosti obuhvaćaju organizaciono – tehničke i druge mjere kojim se otklanja i smanjuje dejstvo prirodnih i drugih nesreća i obezbjeđuju uvjeti za organizirano i efikasno otklanjanje posljedica izazvane nepogodama. To su u stvari **preventivne mjere** koje se poduzimaju za sprečavanje širenja određenih opasnosti koje mogu imati karakter prirodnih i drugih nesreća.

Stanje provođenja ovih mjera ogleda se u prvom redu u dosljednoj primjeni tehničkih i drugih mjera, kojima se obezbjeđuje sigurnost i dugotrajnost konstrukcije, uređaja i opreme u izgradnji objekata, mjera zaštite od požara, sprečavanja zaraznih bolesti, izrada drenaža i potpornih zidova za sprečavanje pojave klizišta, ispravnosti prometne signalizacije i redovnog održavanja prometnica, pravilnog uskladištenja naftnih derivata. Međutim, rat i ratna razaranja, ostavio je velike posljedice na postojeća materijalna dobra, tj. veliki broj objekata je starijeg datuma gradnje koji ne zadovoljavaju današnje kriterije, neispravnost vodovodne i

kanalizacione mreže, sjeća drveća, uništena sredstva za zaštitu od požara, bespravna gradnja i niz drugih okolnosti koji su predmet ovog Programa u narednom periodu za općinu Vareš.

Mjere za otklanjanje posljedica obuhvaćaju radnje i postupke kojima se obezbjeđuje zaštita ljudi i materijalnih dobara i sprečavanje daljeg širenja posljedica, odnosno ublažavanja dejstva prirodnih i drugih nesreća.

Zaštitu i spašavanje provode građani, organi vlasti, privredna društva i druga pravna lica, službe zaštite i spašavanja, stožeri, postrojbe, i povjerenici civilne zaštite, u okviru svojih prava i nadležnosti, a na principima suradnje, solidarnosti o uzajamnosti svih učesnika u sprečavanju i ublažavanju opasnosti.

Organizacija i funkcioniranje sistema zaštite koji se ostvaruje putem civilne zaštite, kao i zadaci svih struktura upotrebe i rukovođenja u sistemu civilne zaštite, kao i smjernice za dalje djelovanje, obuhvaćeni su ovim Programom.

Za sve opasnosti od prirodnih, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća pojedinačno su obrađene, **procjene, preventivne mjere organiziranost snaga i sredstava, kao i zadaci pojedinih struktura za ublažavanje i otklanjanje eventualnih posljedica**

Procjena ugroženosti općine Vareš je rađena na osnovu slijedećih elemenata: prirodno – geografske karakteristike područja općine, geografski položaj, reljef, veličina područja, geološko – hidrološki, geografski, klimatski i seizmički uvjeti i njihov uticaj na pojave prirodnih nepogoda, uzroci i pojave koje mogu dovesti do nastajanja prirodnih nepogoda, koji obuhvataju, vrste i stepen opasnosti od nastajanja prirodnih nepogoda, učestalost pojavljivanja, intenzitet djelovanja, vrijeme trajanja i moguće posljedice po ljude i materijalna dobra. Saobraćajni i drugi sistemi, uticaj stambene izgrađenosti na organizacije zaštite i njeno provođenje, vrste, količine značajnih materijalnih dobara koje mogu biti ugrožene prirodnih i drugim nepogodama, stanje organiziranosti i ostvarivanje postojeće zaštite, a naročito preventivne zaštite i problemi u funkcioniranju zaštite i mjera za učešće u zaštiti u toku djelovanja prirodne nepogode, organiziranje snaga civilne zaštite i drugih snaga i sredstava koje se mogu angažirati na zadacima zaštite od prirodnih nepogoda u općini, poduzećima, mjesnim zajednicama i drugim pravnim licima.

1. ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

OPĆI DIO PROCJENE UGROŽENOSTI

GEOGRAFSKI POLOŽAJ OPĆINE

Općina Vareš se nalazi u ZE-DO kantonu i graniči sa općinama Olovo, Kakanj, Visoko, Breza i Ilijaš. Zahvata teritoriju od 39.000 km na kojoj živi 10.753 stanovnika. Područje općine Vareš se nalazi na nadmorskoj visini oko 800 m i više, te su samim tim klimatski uvjeti dosta nepovoljni, odnosno klima je oštra kontinentalna. Sam reljef ovog područja je dosta nepovoljan, odnosno teren je dosta brdovit sa strmim padinama, tako da je malo obradivog poljoprivrednog zemljišta. Većim dijelom godine preovladavaju oborine u obliku kiše, mraza i snijega, koji stvara velike probleme za održavanje komunikacija.

Učešće šumskog zemljišta u odnosu na poljoprivredno, na području općine je dominantno, s tim što je u posljednje vrijeme intenzitet sječe porastao, čime je gradsko područje ugroženo od poplava i odrona zemljišta.

Na području općine nalaze se sljedeći privredni i infrastrukturni objekti

- „Autotrans „d.o.o. Vareš
- „Rudnik željezne rude“ d.d. Vareš
- ŠPD ZE-DO Zavidovići PJ „Šumarija“ Vareš
- „Šummex“ d.o.o. Vareš
- „Tvornica rezervnih dijelova“d.o.o. Vareš
- „MES VAR-LIV“ d.o.o. Vareš
- „B B M “ Vareš
- „Elektrokontakt“ d.o.o. Vareš
- „ALMA RAS „ d.o.o Olovo PJ.Vareš

Javne ustanove i Javna preduzeća

- JU Dom zdravlja Vareš
- JU Biblioteka Vareš
- JU Dječije obdanište Vareš
- JU Centar za socijalni rad Vareš
- JU MSŠ „NORDBAT 2“ Vareš
- JU Osnovna škola Vareš
- JU Osnovna škola Vareš Majdan
- JP JKP
- JP Vareš stan Vareš
- JP Veterinarska stanica d.o.o. Vareš

Struktura stanovništva općine

Borovica	68
Borovica Donja	52
Brgule	23
Budoželje	737
Dabravine	760
Daštansko	154
Dragovići	312
Duboštica	70
Javornik	98
Kadarići	164
Kokošćići	296
Ligatići	308
Neprivaj	117
Mir	32
Očevija	80
Planinica	8
Pogar	180
Pržići	167
Ravne	353

Strica	101
Striježevo	508
Stupni Do	134
Vareš	4.713
Vareš Majdan	1.072
Vijaka	246
UKUPNO	10.753

POSEBNI DIO PROCJENE UGROŽENOSTI

Procjena ugroženosti od prirodnih tehničko tehnoloških i drugih nesreća.

1. PROCJENA UGROŽENOSTI OD PRIRODNIH NESREĆA

U prirodne nesreće spadaju:

- potresi
- poplave
- snježni nanosi
- suša
- oluja
- grad
- epidemije
- epizootije zaraznih bolesti
- odronjavanje i klizanje tla
- kalamiteti biljnih bolesti i štetočina

2. TEHNIČKO – TEHNOLOŠKE NESREĆE

- veliki požari
- rušenje ili prilijevanje brana na akumulacijama
- ekspanzije i eksplozije plinova i opasnih materija
- radio-aktivno i drugo zagađivanje vazduha, vode i zemljišta, namirnica biljnog i životinjskog porijekla
- rudarske nesreće
- slijeganje tla zbog eksploatacije rude

3. OSTALE NESREĆE (KOJE MOŽE PROUZROKOVATI ČOVJEK SVOJIM AKTIVNOSTIMA)

- velike nesreće u drumskom, željezničkom i vazdušnom prometu,
- nuklearne i druge nesreće
- rat
- vanredno stanje i drugi oblici masovnog ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara

1.1. Procjena

Organiziranje i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda, tehničko – tehnoloških, ekoloških i drugih nesreća ili ratnih opasnosti, ostvaruje se putem civilne zaštite.

1.2. Civilna zaštita obuhvata

1. Mjere zaštite i spašavanja
2. Stožere civilne zaštite
3. Povjerenike civilne zaštite
4. Postrojbe civilne zaštite
5. Službe zaštite i spašavanja
6. Osobnu i uzajamnu zaštitu građana
7. Rukovođenje i uporabu snaga i sredstava civilne zaštite
8. Službu civilne zaštite općine Vareš

1.2.1. Mjere zaštite i spašavanja

U cilju provođenja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara na području općine Vareš od prirodnih i drugih nesreća provode se navedene mjere; sklanjanje ljudi i materijalnih dobara, evakuacija, zbrinjavanje ugroženih i stradalih, zamračivanje, zaštita i spašavanje od radioloških, kemijskih i bioloških sredstava, zaštita i spašavanje od rušenja, zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom, zaštita i spašavanje od požara, zaštita od neeksplozivnih sredstava, prva medicinska pomoć, zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla, asanacija terena, zaštita okoliša, zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Zadaci na provođenju mjera zaštite i spašavanja

Mjere i postupci zaštite i spašavanja u tijeku trajanja prirodne i druge nepogode obuhvataju neposredno učešće odgovarajućih službi zaštite i spašavanja, odnosno odgovarajućih postrojbi civilne zaštite kao i povjerenika, te angažiranju stručnih službi iz oblasti zdravstva, komunalija, građevinarstva i dr.

Mjere i postupci zaštite i spašavanja moraju biti međusobno usklađeni i to: planovi zaštite pravnih lica sa planom zaštite općine, planovi zaštite općine Vareš sa planom zaštite ZE-DO kantona, a planovi zaštite ZE-DO kantona sa planom zaštite prirodnih i drugih nesreća Federacije.

1.2.2. Stožeri civilne zaštite

Općinski stožer civilne zaštite obrazuje se kao stručno-operativni organ za obavljanje poslova koji su definirani Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Općinski stožer civilne zaštite (u daljem tekstu OSCZ) u okviru svojih prava i dužnosti u rukovođenju zaštitom od prirodnih i drugih nepogoda poduzima sljedeće aktivnosti:

- utvrđuje procjenu ugroženosti od prirodnih nepogoda i drugih nesreća sa mogućim posljedicama po ljude i materijalna dobra i učestvuje u izradi plana zaštite;
- rukovodi jedinicama i povjerenicima u akcijama zaštite i spašavanja;
- prati i ostvaruje uvid u organiziranje i provođenje priprema za zaštitu;
- ostvaruje suradnju sa stožerima civilne zaštite u MZ i poduzećima;

- ostvaruje suradnju sa Federalnom upravom civilne zaštite, kantonalnim stožerom civilne zaštite, stožerima drugih općina, sa služba općine i drugim pravnim licima u vezi provođenja zaštite od prirodnih i drugih nesreća.
- za vrijeme trajanja stanja prirodnih pojava i drugih nesreća, organizira prijem i raspodjelu pomoći ugroženim i nastradalim građanima, dok redovne službe ne preuzmu tu obavezu;
- naređuje aktiviranje i uporabu jedinica i sredstava civilne zaštite općine, poduzeća i pravnih lica na području općine;
- informira građane o poduzetim mjerama zaštite i posljedica od prirodnih i drugih nesreća;
- izvještava općinskog načelnika, kantonalni štab civilne zaštite, Federalnu upravu civilne zaštite o poduzetim mjerama, posljedicama nastalih od prirodnih i drugih nesreća;
- prenosi zahtjev drugim općinama za učešće u zaštiti od prirodnih i drugih nesreća;
- obrazuje radne postrojbe od građana, rukovodi tim postrojbama, kao i mobiliziranim građanima u zaštiti od prirodnih i drugih nesreća.

Rad stožera civilne zaštite može da ovisi od :

- vrste prirodnih i drugih nesreća
- zahvaćenog prostora
- intenziteta prirodnih i drugih nesreća.

U načelu, od momenta saznanja za nastanak prirodnih i drugih nesreća, ili objave istih putem sredstava javnog informiranja, zapovjednik stožera mora ostvariti neprekidni kontakt sa kantonalnim stožerom civilne zaštite i sa stožerima u mjesnim zajednicama ukoliko su formirani, a kojima je intenzitet prirodnih i drugih nesreća najveći.

Nakon informiranja o najbitnijim elementima nastale situacije, dobivanja naređenja za izvršenje mobilizacije i ovlaštenja za aktiviranje svih snaga i sredstava, zapovjednik i načelnik općinskog stožera procjenjuju :

- dali postoji potreba za aktiviranjem cjelokupnog sastava stožera ili samo pojedinačnih članova, čije su funkcije i zaduženja u neposrednoj vezi sa nastalom situacijom.
- koje bi vrste postrojbi trebalo aktivirati u kojim sredinama i u kojem obimu,
- koje bi vrste mjera zaštite i spašavanja trebalo intenzivirati,
- sa kojim organima i poduzećima prvenstveno uspostaviti kontakt i koordinaciju i organizirati sadejstvo,
- na kojem nivou organizirati dežurstvo, oslanjajući se na Operativni centar .

Prioritet u aktiviranju postrojbi u načelu trebalo bi da imaju postrojbe opće namjene i vatrogasne postrojbe, a ostale ovisno o procjeni konkretne situacije.

1.2.3. Povjerenici civilne zaštite

Povjerenici civilne zaštite određuju se u naselju, dijelu naselja, stambenim zgradama, selima i zaseocima, u organima uprava i Službama za upravu općine , drugim organima i ustanovama i pravnim licima.

Zadaci povjerenika

Povjerenici u naseljima provode aktivnosti koje se odnose na organiziranje poslova koji se odnose na organiziranje poslova i poduzimanje neposrednih mjera na učešću građana u

provođenju samozaštite. Takođe, poduzimaju mjere zaštite i spašavanja koje su od značaja za samozaštitu. Učestvuju u svim aktivnostima civilne zaštite, koje se u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara na određenom području provode. Planom zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nepogoda vrši se određivanje broja povjerenika civilne zaštite, te razrada njihovih poslova i zadataka u miru, za vrijeme prirodnih nepogoda i drugih nesreća.

Povjerenici u organima uprave i drugim organima vlasti, ustanovama i drugim pravnim licima vrše poslove koji se odnose na organiziranje i pripremanje mjera i aktivnosti na sudjelovanju službenika i namještenika u provođenju osobne i kolektivne zaštite i mjera zaštite i spašavanja u zgradama i objektima za koje su zaduženi.

1.2.4. Postrojbe civilne zaštite

a/ Postrojbe civilne zaštite opće namjene

Samostalni vidovi civilne zaštite opće namjene obrazuju se na teritorijalnom načelu za mjesne zajednice.

U općini Vareš obrazuju se samostalni vodovi opće namjene i to u mjesnim zajednicama: Vareš, Vareš Majdan, Budoželje, Striježevo, Ligatići, Dragovići, Vijaka, Borovica, Pogar, Pržići, Dabravine, Kokošćići Strica, Ravne i Neprivaj.

Formacija postrojbi opće namjene

MJESNA ZAJEDNICA	BROJ VODOVA OPĆE NAMJENE	BROJ PRIPADNIKA CIVILNE ZAŠTITE		
		U VODU	POVJERENIKA	UKUPNO
VAREŠ	2	64	5	69
VAREŠ MAJDAN	1	32	2	34
BUDOŽELJE	1	32	1	33
STRIJEŽEVO	1	32	1	33
LIGATIĆI	1	32	1	33
DRAGOVIĆI	1	32	1	33
VIJAKA	1	32	1	33
BOROVICA	1	32	1	33
POGAR	1	32	1	33
PRŽIĆI	1	32	1	33
DABRAVINE	1	32	1	33
KOKOŠĆIĆI	1	32	1	33
STRICA	1	32	1	33
RAVNE	1	32	1	33
NEPRIVAJ	1	32	1	33
UKUPNO		512		532

Zadaci postrojbi civilne zaštite opće namjene u zaštiti i spašavanju od prirodnih i drugih nesreća

Postrojbe civilne zaštite izvršavaju zadatke zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara, otklanjanju posljedica od prirodnih i drugih nesreća i stvaraju uvjete za daljnji normalan život i rad.

U ovom cilju, postrojbe interveniraju u svim vrstama opasnosti radi pružanja pomoći ugroženom stanovništvu, snabdijevanja stožera, postrojbi i ljudi angažiranih na zaštiti i spašavanju, vodom, hranom, odjećom, obućom i sredstvima za rad na zaštiti i spašavanju materijalnih dobara u sredinama gdje su osnovane, a po potrebi i naredbi OSCZ mogu angažirati i za intervencije na širem području općine.

b/ Postrojbe civilne zaštite specijalizirane namjene

Postrojbe civilne zaštite specijalizirane namjene osnivaju se radi izvršavanja složenijih istovrsnih zadataka zaštite i spašavanja, čiji pripadnici pri izvršavanju tih poslova moraju imati stručno znanje, za pravilnu uporabu tehničkih sredstava i opreme.

Za izvršavanje poslova i zadataka iz oblasti civilne zaštite na općini Vareš, predviđene su 3 /tri/ specijalizirane postrojbe civilne zaštite.

NAZIV POSTROJBE	BROJ PRIPADNIKA
1. SAMOSTALNI VOD CIVILNE ZAŠTITE ZA ZAŠTITU OD POŽARA	32
2. SAMOSTALNI VOD CIVILNE ZAŠTITE ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE IZ RUŠEVINA	32
3 .SAMOSTALNI VOD CIVILNE ZAŠTITE ZA ASANACIJU TERENA.	32

Zadaci specijaliziranih postrojbi civilne zaštite u zaštiti i spašavanju od prirodnih i drugih nepogoda

- sanacija objekata ugroženih od prirodnih i drugih nesreća
- sklanjanje ljudi i materijalnih dobara ugroženih nepogodama
- otkrivanje zatrpanih iz ruševina i spašavanje istih
- gašenje početnih požara većih razmjera
- asanacija terena.

Specijalizirane postrojbe civilne zaštite općine Vareš, mogu se koristiti na cijeloj teritoriji općine, a na osnovu naredbe OSCZ.

Vatrogasna postrojba, može se angažirati u zaštiti i spašavanju od sljedećih prirodnih i drugih nesreća.

- zemljotres – zaštita od požara, spašavanje iz ruševina ljudi i materijalnih dobara,
- eksplozije gasova – zaštita od požara, zaštita ugroženih
- prometni udesi – zaštita od požara, spašavanje ugroženih
- snježne padavine – raščišćavanje nanosa, spašavanje ugroženih
- klizišta – crpljenje i kanaliziranje voda, spašavanje ugroženih
- poplave – crpljenje i kanaliziranje voda, spašavanje ugroženih.

Postrojba za zaštitu i spašavanje iz ruševina može se angažirati u zaštiti i spašavanju od sljedećih prirodnih i drugih nesreća:

- zemljotres
- prometni udesi
- snježne padavine
- klizišta
- poplave

Jedinica za asanaciju terena, može se angažirati kod svih prirodnih i drugih nepogoda u cilju asanacije terena.

1.2.5. Službe zaštite i spašavanja

Službe zaštite i spašavanja na području općine Vareš organiziraju se u pravnim licima iz oblasti: zdravstva, komunalnih poslova, veterinarstva, šumarstva te Udruženja građana, (planinarska društva i dr).

Zadaci službi za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća

Službe zaštite i spašavanja vrše poslove zaštite i spašavanja koji proizlaze iz osnovne djelatnosti, a te poslove Služba ostvaruje provođenjem preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja.

- preventivne mjere prvenstveno se odnose na provedene odgovarajućih mjera u okviru redovne djelatnosti, te sprečavanje i ublažavanje prirodnih i drugih pojava.
- operativne mjere sprovode se u tijeku angažiranja na zaštiti i spašavanju, od otklanjanja nastalih posljedica

1.2.6. Osobna i uzajamna zaštita građana

U slučajevima nastanka prirodnih i drugih nesreća, kada OSCZ raspoloživim ljudstvom ne može da ukloni uzroke nepogode ili njene posljedice, angažuje se ljudstvo sa teritorije općine od 18-60 godina starosti, a koje nije raspoređeno po bilo kojem osnovu na zadacima zaštite i spašavanja.

Od ovog ljudstva se po mjesnim zajednicama formiraju radne postrojbe koje se preko stožera mjesnih zajednica uključuju u akcije zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

Radne postrojbe mogu se upotrijebiti za:

- evakuaciju i zbrinjavanje ljudi i materijalnih dobara,
- dislokaciju proizvodnih kapaciteta, sirovina i poluproizvoda,
- ispomoc komunalnim i građevinskim postrojbama, organizacijama i snagama CZ pri raščišćavanju i spašavanju iz ruševina,
- rušenje objekata i izgradnja nasipa kanala i propusta,
- izradu kanalizacione i vodovodne mreže,
- uspostavljanje pješačkih i kolskih prelaza.

1.2.7. Rukovođenje i uporaba snaga i sredstava civilne zaštite

Općinski stožer odlučuje o uporabi snaga i sredstava civilne zaštite na području općine Vareš. Tokom rukovođenja akcije zaštite i spašavanja, štab mjesne zajednice provodi odluke i

naredbe općinskog stožera, a Općinski stožer provodi odluke i naredbe Kantonalnog stožera civilne zaštite i odluke i naredbe Federalnog stožera civilne zaštite.

Postrojbe i povjerenici civilne zaštite, službe zaštite i spašavanja, kao i sredstva civilne zaštite, upotrebljavaju se u svim vrstama opasnosti u miru i ratu, kada ljudi i materijalna dobra budu ugroženi prirodnim i drugim nesrećama kao i za vrijeme vježbi i drugih oblika obuke.

Upotreba snaga i sredstava, na zadacima zaštite i spašavanja na području općine, traje do momenta kada je završeno spašavanje ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara, odnosno kada se ocijeni da daljnju aktivnost na obavljanju tih poslova i zadataka mogu uspješno provoditi nadležni organi i pravna lica u okviru svoje redovne djelatnosti o čemu odlučuje Općinski stožer.

U toku vršenja poslova iz svoje nadležnosti komandovanje postrojbama civilne zaštite vrše komandiri tih postrojbi.

Osobe raspoređene u postrojbe civilne zaštite izvršavaju naređenja nadležnog stožera.

Redosljed angažovanja snaga na zaštiti i spašavanju stanovništva i materijalnih dobara u zavisnosti od posljedica prirodnih i drugih nesreća

1. službe za zaštitu i spašavanje i specijalizirane postrojbe općine Vareš
2. jedinice opće namjene mjesnih zajednica i poduzeća
3. građani organizovani u radne postrojbe

Po potrebi postrojbe civilne zaštite angažuju se i na širem području općine, a u skladu sa procjenom OSCZ.

1.2.8. Služba za civilnu zaštitu

U organizaciji civilne zaštite spada i Služba civilne zaštite općine Vareš koja pored drugih poslova obavlja i stručne, administrativne, tehničke i druge poslove neophodne za rad Općinskog stožera civilne zaštite.

Poslovi motrenja i uzbunjivanja koji se organizuju u sklopu Službe civilne zaštite, obuhvataju motrenje, otkrivanje i praćenje opasnosti od prirodnih i drugih nesreća, te pravovremeno izvještavanje nadležnih organa i uzbunjivanje stanovništva o predstojećoj ili nastaloj opasnosti. Poslovi u miru vrše se prema potrebi, a najmanje osam sati svaki dan. Poslove uzbunjivanja vrši zaposlenik Službe za civilnu zaštitu, a u slučaju prirodnih i drugih nesreća vrši se mobilizacija pripadnika Centra za uzbunjivanje do pune formacije od pet pripadnika koji rade 24 sata svaki dan do prestanka stanja proglašene prirodne i druge nesreće. Centar uzbunjivanja prikuplja i obrađuje podatke o svim vidovima opasnosti, vrši uzbunjivanje i upozoravanje građana, prenosi naređenja Kantonalnog i Federalnog stožera, oglašava prestanak opasnosti, prima, priprema i šalje izvještaje o poduzetim mjerama i aktivnostima nadležnim organima vlasti, susjednim općinskim centrima motrenja i uzbunjivanja kao i centru uzbunjivanja Kantona, odnosno centru motrenja i uzbunjivanja Federacije. Sporazumno sa drugim zainteresiranim općinama, općinski načelnik može odobriti formiranje zajedničkog centra motrenja i uzbunjivanja za više susjednih općina.

1.3. Izvori financiranja organizacije i funkcioniranja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća

Osnov za obračun posebnog poreza za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća čine isplaćene neto plaće zaposlenika u radnom odnosu i svih lica angažiranih po ugovoru o vršenju privremenih i povremenih poslova i po ugovoru o djelu Član 180 Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (Sl.novine FBiH, broj 39/03)

Precizirano je da bi se u 2011.godini po osnovu posebnog poreza za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća (60% koji pripada općini) prikupilo cca 31,914,00 KM.

Broj zaposlenih radnika XI 2010	Prosječna plaća	Ukupno neto plaća/mjesec	Porez 0,5%	Pripadajući dio za općinu/mjeseci
1	2	3	4	5
1.387	637,68	883,519,00	4.439,00	2.659,50

Izvor podataka publikacija : Statistički podaci o privrednim gospodarskim i drugim kretanjima u FBiH po kantonima novembar/studenj 2010. godine br.1.

Prioriteti u financiranju od navedenih sredstava bit će usmjereni na :

- pripremanje, opremanje i obuka općinskih stožera civilne zaštite,
- pripremanje, opremanje i obuka službi zaštite i spašavanja
- pripremanje, opremanje i obuka postrojbi civilne zaštite,
- opremanje pravnih osoba u dijelu kada postavljeni zadaci tim obukama nadilaze njihove materijalne mogućnosti,
- nabavka i održavanje sistema za uzbunjivanje stanovništva,
- prilagođavanje i održavanje zaštitnih objekata za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
- saniranje dijela šteta nastalih usljed prirodnih i drugih nesreća kao i troškove koji nastanu tokom učešća u provođenju zaštite i spašavanja.

2. SMJERNICE ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Da bi sistem Civilne zaštite funkcionirao i odgovorio predviđenim zadacima teško je izdvojiti ono što je prioritetno jer sistem može uspješno djelovati samo kao kompleksna cjelina. Međutim, težište u razvoju treba usmjeriti na slijedeće:

a/ obuka svih struktura za zaštitu i spašavanje zavisno od mjesta i značaja u sistemu zaštite i spašavanja (obučavanje postrojbi civilne zaštite opšte i specijalizovane namjene u Centru za obuku Federalne uprave civilne zaštite, obuka stanovništva prigodom emisijama putem medija masovnog informiranja), specijalistički tečajevi za članove Općinskog štaba civilne zaštite, komandire postrojbi i rukovodioce službi za zaštitu i spašavanje i rukovaoce specijalnih materijalno tehničkih sredstava.

b/ određivanje službi za zaštitu i spašavanje iz reda pravnih lica i udruženja građana koje će biti glavni nosioci zaštite i spašavanja.

Službe zaštite i spašavanja će se organizovati:

U pravnim licima sa sjedištem a području općine Vareš iz oblasti

- zdravstva
- komunalnih poslova
- veterinarstva

U udruženju građana

- planinarska društva i dr.

c/ opremanje svih struktura za zaštitu i spašavanje neophodnom opremom pri čemu posebnu pažnju treba posvetiti opremanju službi za zaštitu i spašavanje. Službe za zaštitu i spašavanje će se koristiti za brzo i početno djelovanje prilikom neposredne opasnosti od prirodnih i drugih nepogoda.

2. ZAŠTITA OD ZEMLJOTRESA

Potres je kratkotrajna vibracija prouzrokovana poremećajima i pokretima u zemljinoj kori. Mogu biti prirodni i vještački izazvani. Prirodni zemljotresi su: tektonski, vulkanski, zemljotresi urušavanja i dubinski. Tektonski čine 85% svih zemljotresa i izazivaju najveća rušilačka djelovanja i nastaju usljed tektonskih pokreta u litosferi. Uzrok umjetnih zemljotresa su eksplozije, obrušavanja i slijeganja tla (gorski udari) brzo punjenje i pražnjenje velikih akumulacijskih jezera i crpljenje nafte.

Teritorija općine Vareš spada u seizmički relativno aktivnu zonu. Međutim, do sada na ovom području nije bilo većih tektonskih prekoračenja. Na području općine postoji i dosta starijih objekata (starijeg datuma izgradnje, pa prema tome, usljed fizičke dotrajalosti, osjetljivi su na uticaj zemljotresa. Takođe, prilikom projektovanja sa stanovišta stabilnosti, nisu korišteni važeći propisi o seizmičkim uticajima.

Sa stanovišta ugroženosti od zemljotresa u slučaju eventualnih razaranja u najnepovoljnijoj situaciji su Mjesne zajednice Vareš i Vareš Majdan, kao najgušće naseljeni i na kojim boravi 5.108 stanovnika. Od ovoga broja očekivati je 30-50% stanovništva pod ruševinama i to

50 % - plitko zatrpanih lica (u spašavanju učestvuju građani i postrojbe civilne zaštite opće namjene)

30 % - srednje zatrpanih lica (u spašavanju učestvuju građani, postrojbe civilne zaštite opće namjene)

20 % duboko zatrpanih lica (u spašavanju učestvuju građani, odgovarajuće radne organizacije i specijalizirane postrojbe civilne zaštite)

Naprijed navedeno područje je najosjetljivije na uticaj zemljotresa, obzirom da se na ovoj (gradskoj) teritoriji nalaze i objekti čiji je datum izgradnje prije 1963 godine, pa prilikom izgradnje nisu predviđeni važeći propisi o seizmičkim uticajima.

U gradskom području bi ulice i saobraćajnice bile zarušene i neupotrebljive za saobraćaj. Imajući u vidu da bi 3/5 ukupnog građevinskog fonda bila oštećena bilo bi potrebno organizirati zbrinjavanje za cca 2.500 stanovnika. U tom smislu potrebno je preko građevinskih preduzeća osposobiti postojeće neoštećene škole, za prihvatanje stanovništva. Po potrebi bi dio stanovništva trebalo smještati i van područja općine, odnosno u druge općine koje nisu pogođene zemljotresom.

3 ZAŠTITA OD POPLAVA I PODZEMNIH VODA

Procjena ugroženosti od poplava

a/ Rijeka Stavnja

Skoro čitavim područjem općine Vareš tj. od izvorišta (ispod obronka planine Zvijezda) pa sve do područja općine Breza teče rijeka Stavnja, koja se na teritoriji općine Ilijaš (Podlugovi) ulijeva u rijeku Bosnu.

Ugroženost od poplava i izlivanja vode rijeke Stavnje u njenom gornjem toku je manje moguća zbog velike količine šumskog rastinja što usporava naglo cijedenje vode u korito rijeke.

U proteklom periodu najviše problema oko izlivanja vode iz rijeke je bilo kod tunela na putu Vareš Ponikve, gdje se zbog uskog protoka , nagomila materijal nanesen naglim protokom vode, koji uzrokuje zakrčenje puta Vareš – Vareš – Olovo – Tuzla, odnosno Vareš – Careva Čuprija – Zavidovići.

Tok rijeke Stavnje, kroz sam grad je dosta dobro reguliran, sve do naselja Pajtov Han i Dabravine , gdje takođe povremeno, ali dosta rijetko dođe do plavljenja zbog nereguliranog korita rijeke.

Treba napomenuti da u posljednje vrijeme, opasnost od poplava u ovom dijelu toka rijeke Stavnje, povećava i kontinuirana sjeća šume, što kod naglih pljuskova i obilnih padavina ubrzava dotok vode sa padina u korito rijeke, a samim tim uzrokuje naglo povećanje količine vode i plavljenje većih razmjera. Naglim padavinama dolazi do zakrčenja šahta kod zgrade MUP-a koji ne može primiti svu količinu vode, tako da dolazi do plavljenja prometnice.

b/ Bukov potok

Sa istočne strane gradskog područja neposredno ispod "Jojića mosta" u rijeku Stavnju ulijeva se Bukov potok. Tu povremeno dolazi do izlivanja vode zbog nanosa pruća i drveća na branu, koja u momentima naglih pljuskova i dotoka voda, ne može da primi svu količinu vode tako da dolazi do plavljenja prometnice i kretanje je u tim momentima otežano.

Sa desne strane regionalnog puta Vareš – Sarajevo u Pajtov Hanu u rijeku Stavnju ulijeva se Planinički potok, koji se u vrijeme velikih kiša izliva i nanosi velike količine materijala (zemlje i kamenja) na pomenutu prometnicu. Izvršena je regulacija potoka pred samim ulijevanjem u rijeku Stavnju, međutim u posljednje vrijeme zbog učestale neplanske sječe i prorjeđivanja šume kao i na drugim područjima, dolazi do naglog prikupljanja vode i njenog izlivanja.

Vrsta i količine značajnih materijalnih dobara koje su ugrožene poplavama

Na potezu vodotoka rijeke Stavnje i pomenutih pritoka, koje su u nju ulijevaju nema drastično ugroženih objekata od poplava. Povremeno već pomenuto izlivanje Bukovog potoka može ugroziti zgradu JKP Vareš i prilaz Osnovnoj školi Vareš. Nagomilavanje naglim dotokom vode kod zgrade Policijske stanice često se ugrožava prolaz tom prometnicom.

U Pajtov Hanu izlivanjem Planiničkog potoka i nagomilavanje nanesenog materijala može doći do zakrčenja prometnice, a i plavljenja okolnih kuća i Tvornice "Elektrokontakt". eventulanim izlivanjem rijeke Stavnje.

Podaci o stepenu zaštite i spašavanja

Pravu opasnost od poplava predstavljaju stanovitu opasnost od zakrčenja prometnica i izlivanja rijeke Stavnje predstavlja lokacija tunela za Ponikve, gdje se mora iznaći jedno trajno rješenje regulacije.

Korito rijeke Stavnje u svom toku kroz grad je dosta dobro regulirano, rađeno je i na regulaciji Bukovog i Planiničkog potoka, no to u pojedinim slučajevima nije sasvim dovoljno. Privremene i kratkotrajne probleme mogu izazvati kiše kratkog trajanja velikog intenziteta, kada voda iz kanalizacionih šahtova izlazi na cestu, ili zbog nemogućnosti da primi svu vodu izlazi i ostaje na cesti i pravi uglavnom prometne probleme.

Preventivne mjere zaštite od izlivanja vodotoka obuhvataju :

- regulacija vodotoka rijeke Stavnje kod tunela za Ponikve,
- vršenje preventivne kontrole vodotoka rijeke Stavnje na području općine,
- čišćenje korita od granja, nanosa smeća, naročito oko mostova i uskih grla, gdje se potoci ulijevaju u rijeku Stavnju,
- pojačati kontrolu uređenja i provođenja šumskog reda poslije sjeće drvnih sortimenata, naročito u blizini vodotoka (potoka i rijeka).
- saniranje oštećenja na potpornim zidovima i kaskadama i mostovima,
- zatrpavanje kamenom rupa nastalih potkopavanjem zidova i kaskada,
- preventivna kontrola i čišćenje vodotoka potoka od smeća i nanosa kao i ulaznih građevina potoka naročito Bukov i Planinički potok i tunela Ponikve,
- izgraditi zaštitnu branu na vodotoku na ulazu tunela iz pravca Ponikve
- preventivna kontrola i čišćenje vodotoka Borovičkog potoka za M.Z.Donja Borovica i vodotoka rijeke Duboštica u M.Z. Duboštica,
- saniranje oštećenja na kanalizacionim dijelovima potoka, ulaznim građevinama i pregradama za postavljanje nanosa.

Za ublažavanje i otklanjanje posljedica od izlivanja vodotoka poduzeće se slijedeće mjere:

- angažiranje raspoložive mehanizacije i opreme,
- uvođenje neprekidnog dežurstva stručno-tehničkog osoblja,
- izvođenje radova na sanaciji i zaštitnih vodoprivrednih objekata,
- obustavljanje saobraćaja preko ugroženih mostova,
- ugrožena domaćinstva na vrijeme upozoriti na preduzimanju preventivnih mjera zajedničke zaštite i eventualne evakuacije,

Na poduzimanju ovih mjera zadužiti :općinski stožer civilne zaštite, općinsku upravu, službe za zaštitu i spašavanje, Ministarstvo za poljoprivredu šumarstvo i vodoprivredu ZE-DO kantona, JKP Vareš, i Policijsku stanicu Vareš.

PREGLED
izvršilaca, zadataka i načina organiziranja
u zaštiti od poplava

PREVENTIVNE MJERE Redovna odbrana		
R.b.	Izvršilac	Zadatak
1	Služba za prostorno uređenje	- reguliranje tunela za Ponikve
2.	Služba za prostorno uređenje i obnovu, Javno komunalno preduzeće Vareš	<ul style="list-style-type: none"> - čišćenje korita od granja, nanosa i smeća naročito oko mostova, - saniranje oštećenja na potpornim zidovima i kaskadama - zatrpavanje kamenom rupa nastalih potkopavanjem zidova i kaskada - preventivna kontrola i čišćenje vodotoka potoka od smeća i nanosa kao i ulaznih građevina - saniranje oštećenja na kanalisanim dijelovima potoka, ulaznim građevinama i pregradama za zaustavljanje nanosa.
Zaštita od poplave uslijed padavina kada postignu intenzitet 0,657 mm/min		
3.	Ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo , ZE-DO kantona	<ul style="list-style-type: none"> - proglašava početak i prestanak redovne odbrane od poplava - uvodi neprekidno dežurstvo stručno-tehničkog osoblja - angažuje sopstvenu mehanizaciju i opremu preuzima sve potrebne radove na sprečavanju poplavnih voda na vodotoku
4.	- JKP Vareš -Profesionalna vatrogasna jedinica Vareš	<ul style="list-style-type: none"> - pročišćavati slivnike i crpiti vodu iz podruma - uvodi neprekidno dežurstvo stručno-tehničkog osoblja - preduzima sve potrebne radove na sprečavanju poplavnih voda na pritokama rijeke Stavnje

PREGLED
izvršilaca, zadataka i načina organizovanja
u zaštiti od poplava

ZAŠTITA U USLOVIMA POSTOJANJA PRIRODNE NEPOGODE Vanredna odbrana		
R.b.	Izvršilac	Zadatak
1.	OŠCZ	<ul style="list-style-type: none"> - proglašava početak i prestanak vanredne odbrane od poplava - naređuje upotrebu snaga i sredstava sa područja općine od interesa za zaštitu i spašavanje od poplava, a u skladu sa Planom zaštite od elementarnih nepogoda, - rukovodi akcijom zaštite i spašavanja
2.	Postrojbe Civilne zaštite - opće i specijalne namjene	- učešće postrojbi CZ opće i specijalizovane namjene na spašavanju stanovništva i materijalnih dobara
3.	Služba za prostorno uređenje i obnovu. Službe za zaštitu i spašavanje	<ul style="list-style-type: none"> - uvodi neprekidno dežurstvo stručno-tehničkog osoblja - angažuje sopstvenu mehanizaciju i opremu
4.	Preduzeća: JKP Vareš	- angažovanje preduzeća državnih i privatnih na području općine sa svom mehanizacijom i opremom za izradu nasipa, raščišćavanje saobraćajnica, uklanjanje prepreka i pročišćavanje korita
5	Građani	- učešće građana u spašavanju na ugroženom području stanovništva i materijalnih dobara
6	Služba za prostorno uređenje i obnovu	<ul style="list-style-type: none"> - prati stanje na svim mostovima i saobraćajnicama i brine se o tehničkom održavanju istih - preko Kantonalnog zavoda za zdravstvenu zaštitu i epidemiologiju organizuje suzbijanje zarazne bolesti nadzor nad ugroženim stanovništvom - organizuje privremenu obustavu saobraćaja ako se za to ukaže potreba - poduzima potrebne mjere na snabdijevanju ugroženog stanovništva vodom - i stara se o drugim poslovima iz svoje nadležnosti
7	JU Dom zdravlja Vareš	- učešće prve medicinske pomoći

8.	Policijska stanica Vareš	- učešće policijske stanice Vareš na obezbjeđenju područja zahvaćeno poplavama
----	--------------------------	--

3. ZAŠTITA OD KLIZIŠTA

Procjena ugroženosti od klizišta

Kada sa se govori o problemu klizišta, onda se može konstatovati da na području općine Vareš postoji par lokaliteta sa dosta izraženim klizištima. Nastanak klizišta je prije svega, posljedica dugogodišnje eksploatacije željeznih ruda na ovom području kao i neriješen problem regulisanja površinskih voda na području gdje su geološke formacije stijenskog materijala dosta nepovoljne.

Možemo izdvojiti sljedeće lokalitete:

1. Lokalitet ležišta Smreka ulica Tirići i ulica Kota
2. Lokalitet ležišta Brezik
3. Lokalitet u ulici Matijevići u Varešu
4. Lokalitet Stupni Do
5. Lokalitet Pogar
6. Lokalitet Ligatići

1. Lokalitet ležišta Smreka – Ulica Kota

Na ovom lokalitetu pukotine su se pojavile prije 20-ak godina, a evidentne su i danas. Glavni uzrok pojave klizišta je dugogodišnja eksploatacija željezne rude na površinskom kopu Smreka. Kako je eksploatacija završena prije više od 10 godina ni do danas nije došlo do rekultivacije, odnosno sanacije rudnika (rudničkih prostora). Najintenzivnije pukotine su iznad sjevernih završnih etaža kopa Smreka što uslovljava obrušavanje materijala od stare šale na istočnoj strani kopa (iznad "K"objekata) pa do Kote (vrha).

Pojava pukotina evidentna je i u ulici Kota gdje je ugrožena stabilnost 10-ak stambenih objekata, a koja se ogleda kao pucanje temelja i fasada na tim objektima čime je ugrožena i sigurnost ljudi u njima. Sve ukazuje da je teren na blagom pokretu, odnosno da se radi o pojavi klizišta, koji se može intenzivirati posebno u proljeće, u vrijeme povećanog dotoka vode usljed topljenja snijega ili obilnijih padavina kiše. Zato jedan od prioritarnih zadataka na ublažavanju ovog problema je regulisanje svih izvora i površinskih voda na pokrenutom terenu.

Na samom površinskom kopu Smreka u posljednjih 10-ak godina došlo je do formiranja jezera čija je maksimalna dubina oko 100 m. Takođe je na južnoj strani kopa, gdje je pad slojeva veoma nepovoljan, došlo do formiranja klasičnog klizišta, čija se masa u vrijeme povećanih dotoka vode zbog topljenja snijega ili obilnijih padavina kiše, može brže pokrenuti prema jezeru.

Prijedlog mjera

1. Izvršiti regulaciju svih izvora i površinskih voda kako u ulici Kota tako na samom površinskom kopu
  2. Neophodno je postaviti repere za geodetsko snimanje radi praćenja intenziteta pomjeranja tla i blagovremene intervencije u slučaju potrebe
  3. Kontinuirano vršiti nadgledanje vodotoka vještačkog jezera Smreka i jezera Mala rijeka, te vršiti čišćenje odvodnih kanala kako ne bi došlo do zakrčenja istih.
  4. Sanacija rudničkih prostora
2. Lokalitet ležišta Brezik

Na ovom lokalitetu eksploatacija željezne rude na površinskom kopu prestala je prije više od 15 godine i prešlo se na eksploataciju podzemnom metodom, ali ni do danas nije došlo do sanacije površinskog kopa od strane Rudnika željezne rude. Zbog toga je prije svega, došlo do obrušavanja materijala na etažama unutar kopa, ali daleko veći problem je u tome što je došlo do stvaranja većih pukotina i kretanja materijala iznad završne konture kopa na istočnom dijelu, čime je znatno ugrožena stabilnost lokalnog puta na tom području.

Ovaj lokalitet kao i svi ostali lokaliteti klizišta je pod nadzorom i u posljednje vrijeme je primijećena stagnacija obrušavanja materijala.

Nešto blaže pojave pukotina su primijećene i na području Mlakve prema Diknjićima, ali trenutno ne predstavljaju veći problem. To je posljedica eksploatacije željezne rude u jami Droškovac. Kako je eksploatacija i ovdje prestala, sada dolazi do uspostavljanja poremećene prirodne (ravnoteže) stabilnosti terena koja se ogleda kroz slabo slijeganje tla.

3. Lokalitet u ulici Matijevići u Varešu

Na padinama lijeve obale rijeke Stavnje u ulici Matijevići u Varešu (iznad pekare) formirana su dva međusobno odvojena klizišta koja su aktivirana poslije dugotrajnih kiša u maju 1965 godine, o čemu postoji detaljan Izvještaj o inženjersko – geološkim karakteristikama terena. Gornje klizište je daleko iznad objekata i to fosilno klizište trenutno ne predstavlja veću opasnost. Međutim, donje relativno manje klizište u posljednjih par godina (4.5) se ponovno aktiviralo, a pokrenuti materijal je nalegao i ugrozio stabilnost kuće vl. Marcela Vrhovčića i Franje Zlovića kao i potporni zid kod kuće Janka Miletića. Pregledom terena može se konstatovati da je pokrenut glinoviti materijal debljine 3-9 m (dokazano istražnim bušotinama), a iznad samog klizišta nije riješena regulacija izvorišnih voda kao ni površinska voda u vrijeme obilnijih padavina kiša.

Prijedlog mjera

- izvršiti regulaciju površinskih voda iznad klizišta
- ukloniti obrušeni materijal iznad pomenutih objekata
- izgraditi odgovarajući betonski potporno drenažni zid iznad ugroženih objekata
- pošumljavanje ugroženog područja odnosno sađenje brzorastućih stabala

4. Lokalitet Stupni Do

U selu Stupni Do, neposredno iznad seoskog groblja, došlo je do pojave manjeg klizišta prije 4.5 godina. Na samom groblju evidentno je pomjeranje tla, što je izazvalo nagib većine nadgrobničkih spomenika-nišana. Iznad groblja, a ispod puta takođe su oštećena dva objekta, a tragovi pomjeranja evidentni su i iznad puta.

Jedan od glavnih razloga formiranja klizišta su površinske, odnosno podzemne vode čija regulacija nije urađena.

U gornjem dijelu klizišta javlja se povremeni izvor (pištavina) čija voda takođe nije regulisana.

Prijedlog mjera

- izvršiti regulaciju svih površinskih voda radi njihovog izmještanja izvan zone klizišta
- uraditi betonski potporno drenažni zid iznad puta koji presjeca klizište u dužini 50-60 metara.

Organiziranost snaga koje se mogu angažirati na provođenju mjera zaštite i spašavanja

Kada općinski načelnik utvrdi postojanje prirodne nepogode od klizišta, vrši se mobilizacija općinskog stožera CZ i općinskih službi, angažiranje državnih i privatnih preduzeća (JKP Vareš) koje su na teritoriji općine.

U cilju poduzimanja mjera u toku djelovanja prirodne nepogode izazvane klizištem mogu se upotrijebiti sve raspoložive snage kao kod zaštite od zemljotresa.

Općinski štab CZ cijeni koje štabove i jedinice treba mobilizirati radi ispomoći i zaštite klizišta

5. Lokalitet Pogar

Na lokalnoj cesti u Mjesnoj zajednici Pogar, na potezu od Bara na udaljenosti od oko 200 metara došlo je do klizanja zemljišta ispod ceste, što ugrožava prolaz ovom komunikacijom, tako da lako može doći do prekida prometa i veze stanovništva jednog dijela Pogari, Borovice i Duboštrice sa Varešom.

Prijedlog mjera

- izvršiti sanaciju klizišta ispod ceste i spriječiti prekid pomenutog puta
- izvršiti stabilizaciju klizišta u području pomenutog puta.
- izraditi drenažne kanale i propuste za vodu
- nadležna općinska služba u suradnji sa MZ Pogar, riješi pitanje pristupa, pošto se klizište nalazi na privatnom zemljištu

6. Lokalitet Ligatići

U Mjesnoj zajednici Ligatići između naselja Mižnovići – Ligatići došlo je do pomjeranja tla u površini 2000m³ - 2500m³, te je jednim dijelom zahvaćen i lokalni put, što je u mnogome prouzrokovalo otežano kretanje vozila.

Razlog formiranja klizišta su podzemne vode čija regulacija nije urađena.

Prijedlog mjera

- izvršiti regulaciju svih površinskih voda radi njihovog izmještanja izvan zone klizišta.
- izvršiti iskop kanala.
- izgraditi dva propusta, betonskim kanalicama izvesti vodu iz zone klizišta do najbližeg recipijenta (potoka)
- sanirati kolovoznu konstrukciju
- nabrojane mjere su preventivne, jer je u ovom slučaju potrebno izraditi projekat sanacije klizišta.

PREGLED
izvršilaca, zadataka i načina organizovanja
u zaštiti od klizišta

PREVENTIVNE MJERE Redovna zaštita		
R.b.	Izvršilac	Zadatak
1	Ministarstvo prostornog uređenja ZE-DO kantona	- osmatranje i opažanje
2.	Služba za prostorno uređenje-građevinska inspekcija	- sprečavanje bespravne izgradnje i drugih mjera iz oblasti zaštite infrastrukture
3.	Služba za prostorno uređenje i obnovu	- određuje prioritete preventivni mjera na osnovu mišljenja Zavoda za geotehniku, bazirana na geoistraživačkim radovima kao podlogu za izradu projekata
4.	Služba za prostorno uređenje i obnovu	- na osnovu stepena projektnih zadataka opasnosti, ugroženosti stanovništva i materijalnih dobara usklađuje se finansijska konstrukcija u nadležnim ministarstvima Kantona i Službi za prostorno uređenje, odabiru se prioriteti za financiranje
5	Kanton	- učešće Kantona u financiranju prema planu

PREGLED
izvršilaca, zadataka i načina organizovanja
u zaštiti od klizišta

Zaštita u uslovima postojanja prirodne nepogode		
R.b.	Izvršilac	Zadatak
1	OŠCZ	- usmjerava i koordinira aktivnostima na provođenju operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara
2.	Postrojbe CZ opće i spec.namjene Službe za zaštitu i spašavanje	- učešće postrojbi CZ opće i specijalizovane namjene na spašavanju stanovništva i materijalnih dobara
3.	Preduzeća JKP Vareš BBM Amfibolit Vareš PJ Šumarija Vareš Šumex Vareš	- angažovanje na području općine sa svom mehanizacijom i opremom za raščišćavanje saobraćajnica, uklanjanje prepreka i evakuacija stanovništva i materijalnih dobara
4.	Služba za prostorno uređenje i obnovu	- angažuje Zavod za konstrukcije i fundiranje Građevinskog fakulteta koji bi predložio kratkoročne i dugoročne mjere zaštite - angažuje stručno – tehničko osoblje koje bi neprekidno vršilo dežurstvo i u zavisnosti od situacije predlagalo najcjelishodnije mjere
5	JU Dom zdravlja Vareš Crveni križ Vareš	- učešće u pružanju prve medicinske pomoći
6	Policajska stanica Vareš	- učešće na obezbjeđenju klizišta
7	Građani	- učešće građana u spašavanju na ugroženom klizištu stanovništva i materijalnih dobara

5. ZAŠTITA OD SNJEŽNIH NANOSA

5.1. PROCJENA UGROŽENOSTI OD SNJEŽNIH PADAVINA I POLEDICE NA OPĆINI VAREŠ

Velike količine padavina i poledice česta su pojava na području općine, a naročito je pojava poledice zastupljena u ulicama gradskog područja Stojkovići, Put mira, Selište,

Ljepovići, Novakovići i Nikovac, te u Vareš Majdanu ulice Majdanska, Čamilov potok, Planinarska i Ljevarska.

Zbog velike nadmorske visine (preko 800 m) općina Vareš i okolne mjesne zajednice su često zahvaćene i ugrožene od strane snježnih padavina i nanosa te većim dijelom i poledice.

Usljed većih snježnih padavina na ovim područjima može doći do otežanog i potpunog prekida saobraćaja, što prouzrokuje otežano snabdijevanje osnovnim životnim namirnicama, otežane proizvodnje i drugih oblika života i rada.

Pojas ledene kiše i poledice može imati iste posljedice kao i snježne padavine uz mogućnost težih i lakših saobraćajnih udesa ili povreda građana posebno na padinskim dijelovima mjesnih zajednica.

Intenzitet padavina posebno je izražen od početka mjeseca studenog do kraja ožujka, pa je neophodna priprema zaštite kako u ovo periodu ne bi došlo do narušavanja normalnog života. Najintenzivnije padavine dešavaju se u mjesecu prosincu i siječnju. Dolaskom viših temperatura dolazi do nagloga topljenja snijega, te može doći do izlivanja vode i fekalija iz kanalizacije i septičkih jama, te do stvaranja bujica, što bi stvorilo mogućnost pojave epidemije i zaraza i onemogućavanja normalnog odvijanja saobraćaja.

5.2. Podaci o stepenu zaštite i spašavanja

Usljed intenzivnih padavina snijega, stvorile bi se naslage snijega veće od 40 cm, na stambenim objektima čime bi bili posebno ugroženi dotrajali objekti slabije konstruktivne moći. Na području općine Vareš, a na osnovu obilaska terena konstatovano je da ima više od 20 ruševnih objekata na kojima bi snježne padavine izazvale oštećenja i rušenje.

Preventivne mjere zaštite

Javno komunalno preduzeće Vareš i ostali subjekti zaduženi za raščišćavanje u okviru preventivnih mjera treba da vrši pripremu mehanizacije, praćenje vremenske prognoze, posipanje solju saobraćajnica i trotoara (protiv poledice). Za ove aktivnosti neophodno je blagovremeno sačiniti plan i izvršiti nabavku potrebnih sredstava za čišćenje snijega i otklanjanje poledice. Posebno voditi računa da se pijesak i ostali poseban materijal razvuče na kritična mjesta prije padanja snijega.

Povjerenici (upravitelji) zgrada rade poseban plan aktivnosti. U slučaju većih snježnih padavina kojim se razrađuje skidanje snijega sa krovova zgrada koji ne mogu izdržati veća opterećenja i raščišćavanje snijega oko zgrada, u tom slučaju neophodno je razraditi i način skidanja ledenica sa objekata koje mogu ugroziti prolaznike. Ako se ledenice stvaraju na krovu gdje je pristup zaista otežan, onda je potrebno angažirati Profesionalnu vatrogasnu jedinicu koja bi izvršila sanaciju i skidanje istih.

Općinski stožer CZ planira učešće CZ u slučaju da bude proglašena vanredna situacija, izazvana prirodnom nepogodom.

Organiziranost snaga koje se mogu angažirati na provođenju mjera zaštite i spašavanja.

Nakon proglašenja nastanka prirodne nepogode općinski stožer CZ rukovodi akcijom zaštite i spašavanja. U akciju čišćenja uključuju se jedinice civilne zaštite specijalizirane namjene. Iz mjesnih zajednica angažuju se jedinice opće namjene kojima rukovode stožeri civilne zaštite tih mjesnih zajednica. U mjesnim zajednicama i poduzećima prema potrebi angažirati i radne brigade od stanovništva, te angažirati i sva vozila za utovar kao i odvoz snijega do deponija. Do proglašenja stanja prirodne elementarne nepogode služba za prostorno uređenje kontroliše aktivnosti Javnog komunalnog poduzeća i drugih poduzeća.

Općinski stožer civilne zaštite cijeni koje stožere i postrojbe treba mobilizirati radi ispomoci i zaštite od snježnih nanosa i poledice.

**PREGLED
izvršilaca, zadataka i načina organizovanja
u zaštiti od snježnih nanosa i poledice**

Preventivne mjere i redovna zaštita koja se provodi u toku snježnih padavina		
R.b.	Izvršilac	Zadatak
1.	OŠCZ	- snimanje situacije na terenu i provjerava se organizacija stožera u MZ, angažovanje rezervne mehanizacije i svih ostalih subjekata i sredstava koji se koriste u preventivnoj zaštiti
2.	Kantonalna direkcija za ceste ZE-DO kantona	pravi plan angažovanja mehanizacije i ljudstva, određivanje prioriteta i nadležnosti za čišćenje regionalnih puteva.
3.	Policajska stanica Vareš Komunalni inspektor	<ul style="list-style-type: none"> - pravi plan pripreme za alternativno parkiranje automobila i upozorava građane da se pridržavaju uputstava kako bi zimske službe nesmetano mogle da vrše čišćenje komunikacija - pravi plan pripreme za eventualno isključivanje određenih saobraćajnica i isključivanje automobila određene nosivosti iz saobraćaja - snimiti sve ulice i trotoare gdje su parkirana havarisana vozila pogotovu na padinskim dijelovima i napraviti plan uklanjanja prije snježnih padavina - pripremiti plan praćenja o pridržavanju propisa u zimskim uslovima (zimski oprema za automobile)

4.	Javno komunalno poduzeće Vareš	<ul style="list-style-type: none"> - priprema mehanizacije, praćenje vremenske prognoze, posipanje solju saobraćajnica i trotoara (protiv poledice), - blagovremeno izrađuje planira nabavku potrebnih sredstava za čišćenje snijega i otklanjanje poledica. - posebno voditi računa da se pijesak i ostali posipni materijal distribuira po padinskim dijelovima prije padanja snijega - čišćenje saobraćajnica, pločnika uslijed snježnih padavina - vrši uklanjanje vozila iz ulica u kojima je zabranjeno parkiranje - usmjeravanje dodatne mehanizacije prema prioritetima za rubne dijelove - angažovanje ljudstva na ručnom raščišćavanju - vrši čišćenje i održavanje kanala i kanalizacione mreže
5.	Vlasnici poslovnog i stambenog prostora	- vrši čišćenje trotoara, ispred poslovnih i stambenih zgrada
6.	Upravitelji zgrada	- čišćenje snijega i ledenica sa stambenih objekata
7.	Građani	- učešće u raščišćavanju snježnih nanosa, spašavanju ljudi i materijalnih dobara

**PREGLED
izvršilaca, zadataka i načina organizovanja
u zaštiti od snježnih nanosa i poledice**

Mjere zaštite u uslovima vanrednih okolnosti Ako snijeg neprestano pada i dostigne visinu 70 cm u roku 24 sata stvaraju se uslovi za proglašavanje vanredne prilike		
R.b.	Izvršilac	Zadatak
1	OŠCZ	usmjerava i koordinira aktivnostima na provođenju operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara

2.	Postrojbe CZ opće i spec.namjene Službe za zaštitu i spašavanje	- učešće u raščišćavanju snježnih nanosa, spašavanju ljudi i materijalnih dobara
3.	Rudarstvo Vareš JKP Vareš BBM Vareš PJ Šumarija Vareš Šumex Vareš	- učešće sa svom mehanizacijom i opremom za raščišćavanje - odvoz snijega na deponije, uklanjanje prepreka i evakuacija stanovništva i materijalnih dobara po uputama štaba CZ
4.	Općinske službe	- prema datim uslovima svako iz svoje oblasti iznalazi najbolja rješenja prema datim uslovima prebacuju specijalne ekipe na ugrožena mjesta i na čišćenju početnih i snježnih nanosa, provođenja mjera zbrinjavanja ugroženih i nastradalih i duge mjere za otklanjanje i ublažavanje posljedica
5	Službe za prostorno uređenje i obnovu Služba za gospodarstvo i financije	- iznalaze stambene objekte za smještaj evakuisanog stanovništva - angažuje najbliže objekte, privatne ugostiteljske objekte ili bilo koji drugi objekat koji raspolaže sa hranom
6	JKP Vareš	- vrši čišćenje i održavanje kanala i kanalizacione mreže
7	JU Dom zdravlja Vareš	- učešće prve medicinske pomoći
8.	Policijska stanica Vareš	- učešće na obezbjeđenju i usmjeravanje saobraćaja van zone opasnosti
9.	Povjerenici u MZ	- rukovođenje akcijama otklanjanju snježnih nanosa i spašavanju ljudi i materijalnih dobara iz domena svoje nadležnosti
10.	Građani	- učešće u raščišćavanju snježnih nanosa, spašavanju ljudi i materijalnih dobara
11.	Snage i sredstva kantona	- prema planu Kantonalnog štaba

6. ZAŠTITA OD VJETRA GRADA I SUŠE

Procjena ugroženosti od vjetra, grada i suše

Obzirom na nadmorsku visinu (grad Vareš 830 m) te okolne mjesne zajednice preko 1.000 m nadmorske visine područje općine Vareš predstavlja izrazito područje za intenzivnije djelovanje vjetra, grada i suše.

Procjenjuje se da periodični udari vjetra s obzirom na konfiguraciju terena mogu postići intenzitet žestoke oluje (24-28 m/sec).

Vjetrovi se najčešće javljaju u proljetnom dijelu godine, a moguća su njihovim dejstvom oštećenja krovnih konstrukcija i rušenja stabala, kidanje elektroinstalacija i PTT instalacija. Obim ovih šteta ne bi zahtijevao angažiranje većih snaga zaštite.

Pojava grada je u prosjeku 2.3 puta godišnje najviše u periodu travanj-rujan, a najčešće u svibnju. Po veličini ledena zrna su najčešće veličine lješnjaka i na ugroženom prostoru zbog gustoće prouzrokuje obilnije štete na poljoprivrednim i šumskim kulturama (lomi grančice, kida lišće i plodove), a može prouzrokovati i štetu na krovovima objekata i automobila.

Procjenjuje se da prema dosadašnjem ispoljavanju ove prirodne nepogode ipak nisu moguće štete većih razmjera (zbog usitnjenosti posjeda) a s druge strane nanosi grada praćeni vjetrom zahtijevaju relativno manje površine. Zbog toga nije potrebno organizirati protugradnu obranu na ovom području.

Intenzivnija suša na području općine Vareš prisutnija je u posljednjih 5 godina i uticala je na stvaranje pogodnih uvjeta za razvoj sekundarnih štetnika, prvenstveno potkornjaka, naročito na četinarskim vrstama drveća. Ali istovremeno ova ocjena važi i za oblast poljoprivrede, gdje su registrovani manji prinosi u ratarstvu i voćarstvu.

Posljedice suše najnepovoljnije bi se odrazile na snabdijevanje vodom za piće pojedinih mjesnih zajednica (Kadarići, Neprivaj i Dragovići) kao i područja koja se snabdijevaju vodom za piće iz lokalnih izvorišta.

7. ZAŠTITA OD EPIDEMIJE ZARAZNIH I DRUGIH BOLESTI

a Procjena ugroženosti od epidemije zaraznih i drugih bolesti

U redosljedu vodećih zaraznih bolesti posljednjih godina najčešće se javljaju : vodene ospice, šarlah, zarazni proljev, zarazna žutica, salmoneloze, zarazno trovanje hranom, a po epidemiološkom značaju na prvom mjestu bi bile slijedeće zarazne bolesti, gripa, dizenterija, zarazni proljev, trbušni tifus, zarazna žutica, salomoneloze i trovanje hranom.

Vodeća oboljenja po dobnim skupinama za 2010.godinu:

STAROSNA DOB	OBOLJENJA	BROJ
ispod 1- godine	Oboljenja disajnih organa -akutne infekcije gornjih respiratornih puteva	60
od 1 - 6 godina	Oboljenja disajnih organa -akutne infekcije gornjih respiratornih puteva	327
od 7- 14 godina	Oboljenja disajnih organa -akutne infekcije gornjih respiratornih puteva	350

od 15-18 godina	Oboljenja disajnih organa -akutne infekcije gornjih respiratornih puteva	174
od 19-64 godina	Oboljenja cirkulatornog sistema - hipertenzivna oboljenja	228
od 65 i više	Oboljenja cirkulatornog sistema - hipertenzivna oboljenja	335

U obliku epidemije javljaju se gripa i grupa tzv. Dječijih bolesti (vodene ospice, šarlah, zaušnjaci) te bolesti koje govore o ne higijeni ili niskom standardu življenja (dizenterija, svrab, tuberkuloza). Postoji i stalna prijetnja izbijanja epidemije kju groznice i bruceloze, kojih je u susjednim općinama bilo kao i zarazne žutice, zbog velikog broja lokalnih vodnih objekata nad kojima ne postoji nikakva sanitarna kontrola. Bjesnilo je prisutno među divljim životinjama, a zbog broja pasa i mačaka lotalica u gradu i prigradskim naseljima nije isključena pojava ove bolesti. Epidemija mišije – hemoragične groznice se javlja u godinama pogodnim za razmnožavanje šumskih glodara i prisutna je na ovom području svakih nekoliko godina.

U Varešu od humanih zdravstvenih ustanova egzistira samo Dom zdravlja i u stručnom, tehničkom i svakom drugom pogledu može odgovoriti problemima pri pojavi epidemije i saniranju iste.

Pacijenti se lijeće u ambulantama porodične medicine, u specijalističkim ambulantama kao i u Kantonalnoj bolnici Zenica.

Higijensko-zdravstvena kultura nije na zadovoljavajućem nivou. Čak i površnom posmatraču to je jasno kada pogleda vodotoke i gomile krutog otpada, smeće razbacano oko kontejnera i po slobodnim gradskim površinama, drva za ogrijev složena ispred zgrada, čistoća i tehničko stanje haustora, divlje deponije smeća oko puteva prema selima, uništene i izgažene slobodne zelene površine kojih je i onako jako malo.

Higijensko-epidemiološka situacija je zadovoljavajuća, a higijensko- zdravstveno prosvjećivanje je nedovoljno, a iskazano je putem rijetkih predavanja u školama, kao i davanje uputa pojedincima kada se određeno oboljenje pojavi o načinu njegovog nastanka i sprečavanja daljeg širenja na druge osobe.

Kontrola kvaliteta vode se vrši ali ne u dovoljnoj i zadovoljavajućoj količini. Povremeno se kontrolišu samo gradski vodovodi i dva puta godišnje voda iz osnovnih škola na području općine. Oko 48% seoskog stanovništva pije vodu koja je neispravna ili nepoznatog zdravstvenog kvaliteta. Dom zdravlja finansijski nije u mogućnosti uraditi više analiza.

Deratizacija se provodi sistematski u dvije faze (proljeće i jesen) i uglavnom se uspješno provode, a zadnje dvije godine je u organizaciji Kantonalnog zavoda za javno zdravstvo. Brojnost štetnih glodara u naseljenim mjestima je pod kontrolom.

Dezinfekcija objekata se ne provodi osim po pozivu iz razloga što radnici HES-e nisu u mogućnosti da naplate urađeno, a ne postoji instrument vlasti koji bi kaznenom politikom natjerao vlasnike objekata, vozila i slično da istu urade. Poseban problem predstavljaju uposleni na proizvodnji, distribuciji i prodaji prehrambenih proizvoda, te radnici u ugostiteljskim objektima, odnosno svi oni koji zakonom moraju imati sanitarne knjižice. Nažalost radnici Doma zdravlja nisu u mogućnosti vršiti kontrolu nad ovom procedurom.

Kantonalni zavod za zdravstvenu zaštitu Zenica predstavlja ustanovu koja vrši prikupljane podataka i njihovu statistiku obradu uklapajući epidemiološku sliku općine Vareš, kao mikrosredine u cjelovitu sliku Kantona, Federacije i šire i time obavještava Dom zdravlja.

U organizaciji Zavoda se radi povremeno uzimanje uzoraka vode, hrane i briseva te rade njihove analize.

Organizuju periodična stručna predavanja za edukaciju medicinskog kadra sa fakultetskim profesorima i eminentnim stručnjacima kao predavačima.

Vrše analizu uzoraka i materijala poslanih od našeg Doma zdravlja.

Vrše blagovremeno obavještanje Doma zdravlja o opasnostima od izbijanja određene epidemije i daje upute o mjerama koje treba poduzeti da se ista spriječi ili što brže i lakše sanira.

8 ZAŠTITA OD BILJNIH ZARAZNIH BOLESTI

8.1. Procjena ugroženosti od biljnih zaraznih bolesti

Općina Vareš raspolaže sa 8830 ha poljoprivrednog zemljišta .

Šumama četinarara i lišćara prekriveno je 14.020. ha

Poljoprivredno zemljište je raspoređeno na pojedine kategorije kako slijedi:

oranice	1.770 ha
voćnjaci	442 ha
livade	5.298 ha
pašnjaci	1.320 ha
neploidno zemljište	1.440 ha
UKUPNO	10.270 ha

S obzirom da teritorija općine, ne predstavlja izrazito poljoprivredno područje, proizvodnja se odvija uglavnom u individualnom sektoru.

Od poljoprivrednih kultura u 2010 godini uzgajaju se

pšenica	2 ha	luk	1 ha
ječam	10 ha	grah	5 ha
zob	5 ha	grašak	1 ha
kukuruz	2 ha	kupus	2 ha
heljda	30 ha	ostalo povrće	30 ha
krompir	65 ha		

Naznačene površine pod kulturama omogućavaju da se zaštiti pristup i organizirano i to od strane individualnih proizvođača, Službe za privredu i financije, Mjesnih zajednica uz stručnu pomoć poljoprivrednih institucija.

Prisustvo biljnih bolesti i štetočina na poljoprivrednim kulturama je uobičajenog inteziteta tako da nije bilo potrebno poduzimati dodatne mjere zaštite navedenih kultura.

ŠUMSKO ZEMLJIŠTE

Ukupna površina zemljišta pod šumom iznosi 13.268,50 ha, od toga je 80% su četinarske, a 20% lišćarske šume.

Struktura površina po tipovima šuma

- visoke šume sa prirodnom obnovom	11.572,00	ha
- visoke degradirane šume (lišćari)	368,10	ha
- šumske kulture (četinari)	726,60	ha
- izdanačke šume (lišćari)	601,80	ha
- šiblje i goleti	751,60	ha
UKUPNO	14.020,10	ha

Starosna dob šumskog bogatstva

90% od 50- 100 godina

10 % od 1-30 godina

Prosječna visina stabala

90% - 15-25 metara

10% - 1-15 metara

Od visokih šuma najzastupljenije su šume bukve, čiste i mješovite šume jele i smrče.

VRSTA BILJNIH BOLESTI I ŠTETOČINA

Sve vrste poljoprivrednih kultura izložene su napadima raznih biljnih bolesti i štetočina koje u velikoj mjeri mogu da smanje prinos i kvalitet plodova i skrate vijek trajanja.

Najčešće i najopasnije bolesti su

Šljiva – plemenjača, kao i šarka, a od štetočina štitasta vaš, ose i smolovac

Jabuka – oside, pepelnica

Kruška – čađava krastavost, drveni pauk

Pasulj . bakterioze, žižak i lisne vaši

Krompir – plamenjača, zlatica

Kupus – buhač, kupusari, plamenjača

Žita – žitne bube listare

Preventivne mjere zaštite

U šumama sa područja općine do sada nije bilo većih napada biljnih bolesti i štetočina, a kao mogućnost pojave manjeg intenziteta bolesti i štetočina su: potkornjaci, gubar i gundelj. U šumama na teritoriji općine su raspoređene i postavljene klopke za pomenute insekte.

Što se tiče biljnih bolesti i štetočina u poljoprivrednoj proizvodnji one predstavljaju uobičajeni oblik djelovanja na području općine i protiv njih će se primjenjivati sredstva i preparati koji su na raspolaganju u postojećoj poljoprivrednoj apoteci, a u slučaju većeg intenziteta neke bolesti u konsultaciji sa Poljoprivrednim fakultetom u Sarajevu, poduzimat će se stručne mjere na otklanjanju biljnih bolesti i štetočina.

9.ZAŠTITA OD STOČNIH ZARAZNIH BOLESTI

9.1. Procjena ugroženosti od stočnih zaraznih bolesti

Prema podacima iz 2010.godine na području općine Vareš evidentirano je sljedeće stanje stočnog fonda.

GOVEDA	KONJI	OVCE	SVINJE	KOZE	ŽIVINA	KOŠNICE PČELA
2000	40	5000	150	150	8.000	500

Zarazne bolesti koje bi mogle da ugroze stočni fond na teritoriji općine Vareš su bolesti koje su razvrstane u grupu A Međunarodnog zoosanitarnog kodeksa. To su visoko zarazne bolesti koje uzrokuju velike ekonomske štete i ugrožavaju opstanak pojedinačne životinjske vrste. To su: slinavka i šap, vezikularna bolest svinja, goveđa kuga i kuga malih preživara, zarazna pleuropneumonija, plavi jezik, ovčije i kozije boginje, konjska kuga, afrička i klasična svinjska kuga, kuga živine i Njukastl bolest.

Osim toga, ekonomske štete mogu izazvati i sljedeće bolesti koje su manje zarazne: bedrenica, bjesnilo, bruceloza, enzootska leukoza goveda, goveđa spongioformna encefalopatija, trihineloz, tuberkuloza. To su bolesti koje su od interesa za Federaciju i određene su listom OIE (Međunarodni ured za epizootije).

Od gore pobrojanih bolesti na teritoriji Federacije BiH najčešće se javljaju: bruceloza, plavi jezik, klasična svinjska kuga, kuga živine, bedrenica, bjesnilo, trihineloz, infektivna anemija konja, Q-groznic, leptospiroza i dr.

U 2010.godini nismo imali na teritoriji općine Vareš niti jednu otkrivenu ni dijagnosticiranu zaraznu bolest stoke.

Preventivne mjere koje preduzimamo u cilju otkrivanja i sprečavanja pojave zaraznih bolesti su :

- zaštitna cijepljenja (bjesnilo, bedrenica, svinjska kuga, i dr.)
- dijagnostičke pretrage (bruceloza, tuberkuloza, trihineloz, leptospiroza, infektivna anemija konja i dr.)
- dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija,
- utvrđivanje uzroka oboljenja i uginuća životinja,
- zoohigijenske , zootehničke i izolacijske mjere ,
- neškodljivo uklanjanje životinja,
- označavanje životinja,
- podučavanje držalaca životinja i dr.

Zaštitna cijepljenja se organizuju akcijski u različitim periodima godine i njima nastojim obuhvatiti što veći broj životinja određene vrste.

Dijagnostička ispitivanja vrše u obimu potrebnom za utvrđivanje postojanja određene zarazne bolesti i po nalogu kantonalnog Sektora za veterinarstvo. Tu se nastoje obuhvatiti sve životinje čiji se proizvodi koriste u javnoj potrošnji.

Suradnja Veterinarske stanice doo Vareš sa drugim institucijama, kada je u pitanju preventivna i zaštita u oblasti veterinarstva se odvija preko:

- Federalnog ministarstva poljoprivrede /sektor veterinarstvo/ u smislu finansiranja pojedinih mjera protiv pojedinih bolesti.
- Kantonalnog ministarstva poljoprivrede (sektor veterinarstva) također u vidu finansiranja podrške u borbi protiv zarazne bolesti domaćih životinja.

10 . ZAŠTITA OD NEEKSPLODIRANIH UBOJNIH SREDSTAVA

10.1.Procjena ugroženosti od neeksplodiranih ubojnih sredstava

Služba za civilnu zaštitu općine Vareš od 1995.godine bavi se poslovima zaštite stanovništva i materijalnih dobara od mina i neeksplodiranih ubojnih sredstava zaostalih iz rata.

Po završetku ratnih dejstava, na općini Vareš je bilo preko 1000 hektara sumnjive (minirane) površine. Danas je slika sasvim drugačija, je ostalo još minirano preko 250 hektara površine općine Vareš. Broj žrtava od mina (ranjavanje) na općini Vareš od 1995-2010.god. je 4 , na lokalitetu Ravne-Zubeta.

U proteklom periodu je vršeno obilježavanje minskih polja i to na lokalitetima: Ravne-Čikmiši , Ravne –Potok, Kadarići –Šikulje, dalekovod Budoželje-Letevci –Toljenak, te područje Hajda, Mačka i Okruglice po rubnim točkama minskih polja. Ukupno je obilježeno oko 15 ha.površine, a table za obilježavanje na navedenim područjima su u razmaku od 10 m.

Vareš je svrstan u red najugroženijih općina u ZE-DO kantonu. Centar za uklanjanje mina (BH MAC) je stručno tijelo za planiranje i kontrolu protivminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini. Do sada je rađeno humanitarno deminiranje, koje podrazumijeva radnje, kojima se uklanja opasnost od mina i neeksplodiranih ubojnih sredstava i uključuje sistematsko i generalno izviđanje, te izradu projektne dokumentacije koje provodi „BH MAC“, dok operacije tehničkog izviđanja, čišćenja površina i objekata, kao i operacije čišćenja i uklanjanje eksplozivnih sredstava obavljaju akreditovane organizacije. U 2010 .godini ispred Službe za civilnu zaštitu općine Vareš za deminiranje su predloženi slijedeći projekti , koji će se realizirati u 2011.godini:

1. Ravne - 54,458,48 m²
2. Ravne potok - 39,380,54 m²
3. Karići –Šikulje - 57,285,30m²
- 4.

Većina minskih ugroženih lokacija na općini Vareš, zavisi od pristupa na koji će općina i Služba za civilnu zaštitu riješiti njihov problem.

U skladu sa Zakonom o deminiranju BiH ,liste prioriteta na godišnjem nivou usvaja Vlada federacije koje na osnovu prikupljenih prijedloga podnosi „BH MAC“.

Dinamika deminiranja prvenstveno zavisi od raspoloživih finansijskih sredstava.

Nosioc programa je lokalna zajednica. Pošto općina Vareš nema sredstava za deminiranje, izrađeni projekti se kandidiraju preko BH MAC-a u humanitarnim organizacijama

Općina Vareš je još uvijek jedna od najzagađenijih općina u BiH po pitanju mina i neeksplodiranih ubojnih sredstava.

Prijedlog mjera

- nastaviti sa izradom projektne dokumentacije za tehničko izviđanje, čišćenje preostalih površina i objekata, zagađenih minama.
- kontinuirano nastaviti kandidirati programe i projekte preko BH MAC-a ,kako bi se dobila neophodna finansijska sredstva za deminiranje preostalih zagađenih površina.
- u proračunu općine Vareš , planirati veća sredstva za obnavljanje i obilježavanje minskih polja, nabavku repromaterijala i deminiranje.

11. ZAŠTITA OD PROMETNIH NEZGODA

11.1. Procjena ugroženosti od prometnih nezgoda

1. Dužina kategorisanih saobraćajnica, koliko je asfaltirano a koja je dužina makadama:

Na području koje pokriva općina Vareš u upotrebi se nalazi ukupno 287 kilometara kategorisanih puteva u omjeru 129 kilometara (46.3%) asfaltnih i 158 kilometara (53,7%) makadamskih cesta. Putne komunikacije sastoje se od Regionalnih puteva R-444 i R-444a, lokalnih puteva i gradskih ulica. Regionalni putevi su ukupne dužine 57,5 kilometara, lokalni putevi su dužine 188 kilometara od čega je 66,5 kilometara sa asfaltnom podlogom, 122 sa makadamskom podlogom ,dok su gradske ulice ukupne dužine 33 kilometra.

2. Opterećenost i sigurnost saobraćajnica:

Sve cestovne komunikacije na području općine Vareš prostiru se po brdsko-planinskim predjelima sa bezbroj uspona, oštih krivina i mostova. Većina ovih cestovnih komunikacija ne ispunjava potrebne sigurnosne elemente potrebne za odvijanje prometa na istim odnosno za linijski i javni prijevoz. U pogledu frekventnosti ne može se reći da su saobraćajnice opterećene. Kao i u proteklom vremenskom periodu, preduzeće "BBM Amfibolit" vrši eksploataciju kamena na lokalitetu „Kota“ gdje povremeno dolazi do obustava saobraćaja na relaciji: Kotina krivina- Semizova Ponikva. Prilikom prevoza kamena, naročito u ljetnom vremenu teretna vozila na kolovoz nanose sitni kamen, zemlju i slično, a u raskrsnici kod PS Vareš, vrše polukružno okretanje pa često dolazi do kraćih zastoja.

3. Stanje prostora za parkiranje

Parkirališni prostor u gradskom području su značajan problem koji nepovoljno utiče na ukupno stanje iz oblasti bezbjednosti saobraćaja. Mada je donesena općinska odluka o parkiranju nije izvršeno postavljanje saobraćajnih znakova koji bi regulisali ovu oblast. Ova problematika posebno je izražena u ul. Put Mira. U zimskom periodu parkirališta su opterećena ogrjevnim drvetom što dodatno usložnjava ovu problematiku.

4. Step en obilježenosti vertikalnom i horizontalnom signalizacijom

Stanje vertikalne signalizacije je u lošem stanju. Tokom mjeseca juna i jula 2010. godine, izmijenjen određen broj saobraćajnih znakova uz regionalni put R-444, ali još uvijek veliki broj saobraćajnih znakova nedostaje i postojeći su u lošem stanju. Stanje horizontalne signalizacije (uzdužne oznake, poprečne oznake i ostale oznake na kolovozu i predmetima uz ivicu kolovoza) je trenutno zadovoljavajuće.

5. Broj i prosječna starost vozila u 2010. godini.

Tokom 2010. godine ova PS-a registrovala je 1914. vozila. Prosječna starost vozila je 20 godina, dok je najveći broj korištenih vozila proizveden 1984. 1985. i 1987 godina

6. Broj saobraćajnih nezgoda , broj poginulih i povrijeđenih osoba u 2010. godini, te najčešći uzroci za njihovo dešavanje:

Tokom 2010. godine na području koje pokriva PS Vareš evidentirane su 73 prometne

nezgode .Tokom godine u saobraćajnim nezgodama jedno lice je smrtno stradalo, 5 lica je teže povrijeđeno dok je 9 lakše povrijeđenih lica . Od povrijeđenih lica 3 su pješaci (1 teže i 2 lakše povrijeđena pješaka).

Uzroci događanja saobraćajnih nesreća su greške vozača i to : 17 slučajeva neprilagođena brzina kretanja, 15 slučajeva uzrok je alkoholiziranost vozača ,4 slučaja klizav kolovoz,dok su u 37 slučajeva ostali uzroci (nepropisano preticanje,mimoilaženje,oduzimanje prvenstva prolaza i sl.).

11.2. Preventivne mjere zaštite

Izgraditi još bolji mehanizam praćenja pojava prikupljanja i obrade kao i prezentiranja podataka, permanentno sačinjavanje analiza po mjestu, vremenu i uzrocima nastanka prometnih nezgoda, te na osnovu analiza usmjeravati službu Policijske stanice Vareš u cilju smanjenja broja prometnih nezgoda, kao i prekršaja iz oblasti sigurnosti prometa na prometnicama..

Obezbjediti prisustvo većeg broja policajaca čiji bi pravilan razmještaj i aktiviranje raspoložive tehnike, bio u skladu sa izvršenim analizama ove Policijske stanice vezanih za kritične prometnice u općini Vareš tj. službenike policije usmjeravati na ugrožene lokalitete , radi preduzimanja aktivnosti sukladno Zakonu, a sve u cilju podizanja stanja bezbjednosti prometa na veći nivo.

- pojačati nadzor nad radom svih Auto – škola registriranih na području općine Vareš,
- pojačati nadzor nad radom Auto – servisa i radionica za opravku motornih vozila,
- u koordinaciji Policijske stanice i suda za prekršaje pojačati mjere prema učesnicima u prometu prilikom vršenja prometnih nezgoda.
- animirati sredstva informiranja, koja bi organizirala edukativne emisije na temu prometa, a također učešća moraju uzeti i druge organizacije i mjesne zajednice, udruženja građana itd.) na organiziranju i provođenju prometno-obrazovnog i preventivnog rada, te razvijanja prometne svijesti, kulture i solidarnosti u međusobnim odnosima učesnika u prometu,
- kontinuirano održavati program aktivnosti edukacije učenika Osnovnih škola sa temom "Djeca u prometu" te realizacija programa školskih prometnih patrola
- intenzivirati i nastaviti sa radom Foruma za bezbjednost građana općine Vareš.

11.3. Organiziranost snaga koje se mogu angažirati na provođenju mjera zaštite i spašavanja

U slučaju prometnih nezgoda većeg obima angažirali bi se Policijska stanica Vareš, Javno komunalno poduzeće Vareš, Javna ustanova Dom zdravlja Vareš, Profesionalna vatrogasna jedinica Vareš i dr.

12. ZAŠTITA OD POŽARA, EKSPLOZIJA I DRUGIH HAVARIJA

Procjena ugroženosti od požara, eksplozija i drugih havarija

U zaštitu od požara na osnovu procjene od požarne ugroženosti posebnu pažnju treba obratiti na proizvodnju i korištenje eksplozivnih materija i zapaljivih tečnosti i sustava ispravnosti električnih, ventilacionih, gasnih, kotlovnih, toplovnih i drugih instalacija i uređaja, te sistema dojava i gašenja požara, vanjske i unutrašnje hidrantske mreže, požarnih stepenica, pomoćnih izlaza na prilazne požarne puteve, kao i na održavanje protupožarnih sredstava rada.

Obzirom na konfiguraciju terena područja općine Vareš, grupisanja lokacija stambenih naselja, poduzeća i ustanova kao i materijala od kojih su ovi objekti izgrađeni, procjenjuje se da je uži centar općine ugroženiji nego njegovi periferni dijelovi. Ovdje treba imati u vidu uzročnike nastanka požara kao i prenošenje i širenje istih sa objekta na objekat.

Od poduzeća lociranih na području općine procjenjuje se da su ugroženije od požara: benzinske crpke u naselju Rajčevcu "Energopetrol" i u naselju Prnjavor – benzinska crpka "Butmir", te Tvornica rezervnih dijelova, kao i preduzeća koja se bave preradom drvne građe.

Snabjevanje vodom za gašenje eventualnih požara ide putem hidrantske mreže, koja je u većoj mjeri uništena. Tu se uglavnom misli na zidne hidrante na stambenim objektima. Podzemni hidranti koji se nalazi u svim značajnijim naseljima su u funkciji zahvaljujući nadzoru Profesionalne vatrogasne jedinice Vareš.

Vodotok rijeke Stavnje je takođe veoma bitan u korištenju za ove namjene, a mjesta predviđena za pretakanje vode, redovno se održavaju.

Preventivne mjere zaštite:

- izrada planova zaštite od požara sukladno Zakonu od strane svih subjekata koji su obavezni raditi ove planove,
- planiranje požarnih puteva,
- održavanje hidranata u ispravnom stanju,
- uređenje prilaza do rijeka i potoka kao alternativnih izvora za gašenje,
- redovno servisiranje protupožarnih aparata,
- redovna kontrola od strane nadležnih organa na provođenju preventivnih mjera u poduzećima i drugim ustanovama,
- adekvatno opremanje Profesionalne vatrogasne jedinice u cilju bržeg i uspješnijeg djelovanja prilikom intervencija.

Organiziranost snaga koje se mogu angažirati na provođenju mjera zaštite i spašavanja

Na obavljanju poslova vezanih za provođenje preventivnih mjera zaštite, gašenja požara i spašavanja ljudi i materijalnih dobara angažiraju se Profesionalna vatrogasna jedinica i dobrovoljna vatrogasna jedinica "ŠPD Zavidovići PJ Šumarija" Vareš.

Profesionalna vatrogasna jedinica sa postojećom opremom i vozilima uspijeva zadovoljiti potrebe sredine, ali je nužno pokrenuti modernizaciju postojeće opreme i revitalizaciju cjelokupnog sistema zaštite od požara.

U narednom periodu je potrebno pored dobrovoljne vatrogasne postrojbe ŠPD Zavidovići PJ Šumarija Vareš oformiti i jednu postrojbu specijalizirane namjene za protupožarnu zaštitu i izvršiti opremanje iste.

Također u narednom periodu treba raditi na formiranju DVD u Mjesnim zajednicama: Vijaka, Striježevo, Pržići, Kokošćići i Dabravine.

I pored toga, u slučaju požara većih razmjera potrebno je zatražiti i angažiranje vatrogasne jedinice sa drugih općina.

PREGLED

izvršilaca, zadataka, vremena i načina organiziranja zaštite od požara

PREVENTIVNE MJERE I REDOVNA ZAŠTITA		
R.b.	Izvršilac	Zadatak
1	OŠCZ	- u slučaju ljetnih temperatura 30 ° C i više upozorava stanovništvo putem medija i plakata na opreznost od požara koji se mogu izazvati nepažnjom prilikom izleta na područja obrasla šumom.
2	Inspeksijski organi	- nadzor na provođenju mjera zaštite redovna kontrola na provođenju preventivnih mjera u poduzećima i drugim ustanovama
3	Ovlašteno poduzeće ili drugo pravno lice	- servisiranje protivpožarnih aparata sukladno Zakonu
4	Upravitelji objekata	- održavanje unutarnje hidrantske mreže
5	Komunalno poduzeće	- održavanje vanjske hidrantske mreže
6	Općina Vareš	- materijalna pomoć PVP Vareš u cilju opremanja i razvijanja iste
7.	Organi poduzeća i druga pravna lica	- izrada planova zaštite od požara u skladu sa Zakonom

PREGLED
vršilaca zadataka i načina organiziranja u zaštiti od požara

ZAŠTITA U UVJETIMA POSTOJANJA NEPOGODE		
R.b.	Izvršilac	Zadatak
1	OŠCZ	- usmjerava i koordinira aktivnosti na provođenju operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara
2	Postrojbe CZ opće i specijalizirane namjene Službe za zaštitu i spašavanje	- učešće u gašenju požara, spašavanju ljudi i materijalnih dobara
3	Poduzeća JKP Vareš PJ „Šumarija“ Vareš	- učešće u gašenju požara, raščišćavanju prolaza, evakuacija ljudi i materijalnih dobara po uputstvu CZ
4	Profesionalna vatrogasna postrojba	- angažira vozila i ljudstva sa opremom prema raspoloživim kapacitetima i obučanim ljudstvom na gašenju požara i spašavanju ljudi i materijalnih dobara
5	PJ „Šumarija“ Vareš	- u sklopu djelovanja Profesionalne vatrogasne postrojbe djeluje i DVD "Šumarija" Vareš sa obučanim ljudstvom
6	PMP JU Dom zdravlja Vareš i Crveni križ	- učešće u pružanju prve medicinske pomoći
7.	Policajska stanica Vareš	- učešće na obezbjeđenju i usmjeravanju saobraćaja van zone opasnosti

8	Građani	- učešće u gašenju požara, spašavanju ljudi i materijalnih dobara
9	Povjerenici i stožeri u Mjesnim zajednicama	- rukovođenje akcijama gašenja požara i spašavanju ljudi i materijalnih dobara iz domena svoje nadležnosti

13. ZAŠTITA OKOLIŠA OD NAFTE I NAFTNIH DERIVATA

13.1. Procjena ugroženosti od nafte i naftnih derivata na području općine

Naftni derivati su lako zapaljivi i eksplozivne materijale te je potrebno da se pored brižljivog rukovanja poznaju i njihove osobine, kako bi u slučaju požara, nastalog iz bilo kojih razloga, mogle preduzeti mjere za uspješno lokalizovanje.

Stepen opasnosti od pojedinih naftnih derivata u zavisnosti od tačke paljenja i može se klasificirati u tri grupe:

- najzapaljiviji derivati čija je tačka paljenja ispod 21 stepeni Celzijusa, benzin, bentol, acetoni, etan, metil i etil alkohol. Prilikom paljenja ovih materijala može doći do eksplozije,
- u drugu grupu spada petroleum za osvjetljenje, terpentini, špiriti, čije tačke paljenja leže između 21 do 55 stepeni Celzijusa,
- u treću grupu spadaju one materije čija se tačka paljenja kreće od 55-100 stepeni C kao što su plinsko ulje (dizel gorivo) kerozin, ulje za loženje.

Također ima naftnih derivata koji imaju tačku paljenja višu od 100 stepeni Celzijusa (ulja za podmazivanje, parafin, bitumen itd) ali se i njima mora pokloniti pažnja i preduzeti mjere za zaštitu od požara.

Mogući uzroci havarija od nafte i naftnih derivata

Ma koliko strogo bile preduzete i provedene mjere predostrožnosti kod ovih materija, mora se računati i da iz nepredviđenih razloga može doći do požara a kod benzina i do eksplozije.

Havarija može nastupiti uslijed:

- skladištenja naftnih derivata
- transporta ovih materijala
- prepumpavanje, ulivanje, pretakanje i druge manipulacije sa ovim materijama
- subjektivni faktor – djelovanje čovjeka

- električna struja, elektroenergetska postrojenja, instalacije i uređaji na mjestima ugroženim od eksplozivnih smjesa, uslijed pregrijavanja električnih provodnika, kratkog spoja, velikog prolaznog otpora, varničenja i električnog luka uređaja i naprava
- toplotna djelovanja zračenjem sunca, udar groma seizmičko djelovanje zemljišta
- mehanički uzroci – samozapaljenje materijala
- djelovanje čovjeka tj. subjektivni faktor je jedan od najvažnijih uzroka koji dovodi do havarije i pored preduzetih svih mjera zaštite. Naime svaka vrsta skladištenja zapaljivih materija, bilo da je to skladištenje u posudama, buradima, rezervoarima i tankerima zahtjeva posebno i dobro proučene mjere opreza i požarne preventive.

Efekti havarija od nafte i naftnih derivata

Zavisno od obima i mjesta havarije, efekti havarije mogu biti višestruki:

- prekid snabdijevanja određenih strateških važnih potrošača, a time i otežanje a u krajnjem slučaju i paralizu saobraćaja i tehnologije koje se baziraju na nafti i naftnim derivatima,
- požar različitog intenziteta jer u ove materije, sem rijetkih izuzetaka lako zapaljive, teško se gase i brzo gore.

Procjena ugroženosti stanovništva i materijalnih dobara

Na području općine Vareš locirane su sljedeće benzinske crpke:

- benzinska crpka "Energopetrol" naselje Rajčevac Vareš
- benzinska crpka "Butmir" naselje Prnjavor Vareš.

Kod izbijanja požara moguće su eksplozije, koje bi dovele do uništenja materijalnih dobara, a mogu se očekivati i ljudske žrtve, građana, radnika i učesnika u akciji gašenja požara i spašavanja (dim, visoka temperatura, električna struja, rušenje i dr.)

13.2. Stanje provođenja preventivnih mjera zaštite

U slučaju havarije na spomenutim benzinskim crpkama u sanaciji učestvuju :

- Općinski stožer civilne zaštite
- Policijska stanica Vareš,
- Profesionalna vatrogasna jedinica ,
- građani i zaposleni u blizini benzinskih crpki,
- organi uprave nadležne za stambene i komunalne poslove

14. ZAŠTITA OKOLIŠA OD KONTAMINACIJE

a. Procjena ugroženosti od kontaminacije

Građani općine Vareš mogu biti ugroženi i kontaminirani od više sredstava iz različitih izvora sa više ili manje opasnosti i trajanju

Na području MZ Pržići nalazi se Rudnik olova, cinka i barita , koji je prestao sa radom i nalazi se pod stečajem. Međutim, na tom području su ostali tragovi kemijskih tvari, koje su korištene u procesu proizvodnje, a koje ugrožavaju živote građana i okoliša. I pored toga što je

u toku realizacija uklanjanja kemijskih tvari sa ovog prostora, treba poduzeti mjere zaštite i to:

- da Ministarstvo turizma i okoliša Vlade federacije BiH u suradnji sa općinom Vareš i stečajnim dužnikom izvrši uklanjanje kemijskih tvari i izvrši kompletnu sanaciju terena.
- da Operativni centar civilne zaštite u suradnji sa Profesionalnom vatrogasnom jedinicom i dežurnim u D.O“Rudnik olova,cinka i barita“ u stečaju Tisovci, kontinuirano vrše nadgledanje i prate stanje na tom prostoru, u smislu zagađivanja okoliša

Radio – aktivna kontaminacija

Na početku procjene naglasili smo mogućnost slučajne kontaminacije širokog prostora naše zemlje od mogućih havarija nuklearnih elektrana koje okružuju našu zemlju. Poznata havarija u Černobilu (Rusija) je nanijela dalekosežne posljedice po stanovništvo na širem regionu. Treba imati u vidu da mnoge od ovih havarija predstavljaju vrhunsku tajnu i da se o njima saznaje slučajno i nakon mnogo proteklih godina. Ali zato posljedice ostaju.

a. Preventivne mjere zaštite

Za slučaj kontaminacije bilo kog oblika, intenziteta, trebalo bi angažovati općinsku službu nadležnu za poslove zdravstvene zaštite i zdravstvene ustanove sa institucijama za analizu i eliminisanje posljedica kontaminacije. Pored njih, zavisno od uzročnika kontaminacije angažovale bi se i druge organizacije na eliminisanju tog uzročnika.

b. Organizovanost snaga koje bi se mogle angažovati na provođenju mjera

Kad je riječ o provođenju mjera zaštite za slučaj kontaminacije sa izvorom kontaminacije izvan granica BiH i one se ogledaju u nabavci opreme za ličnu i kolektivnu zaštitu radnih ljudi i građana. Iskustva poslije Černobilske katastrofe pokazuju da ne postoji dovoljna obučenost i osposobljenost nadležnih stručnih i drugih organa i organizacija na organizaciji preventivnih mjera.

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA VAREŠ**

Josip Malbašić